

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 606/2022-49

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a sudcov Ladislava Duditiša (sudca spravodajca) a Ivana Fiačana v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], zastúpeného advokátskou kanceláriou ŠÁŠIK & Partners s. r. o., Sokolská 18, Bratislava, IČO 36 860 069, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Jaroslav Šášik, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 1 TdoV 1/2020 z 22. marca 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkové okolnosti veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 18. júla 2022 domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), základného práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uvedeným v záhlaví tohto nálezu. Sťažovateľ navrhuje napadnuté uznesenie najvyššieho súdu zrušiť a prikázať mu, aby vo veci znovu konal a rozhodol. Zároveň žiada priznanie trov konania pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti, ako aj jej príloh vyplýva nasledujúci skutkový stav veci:

V poradí štvrtým rozsudkom Špecializovaného trestného súdu (ďalej len „špecializovaný súd“) č. k. BB-4T 25/2016 z 13. januára 2017 (ďalej aj „rozsudok špecializovaného súdu“) bol sťažovateľ uznaný za vinného z trestného činu prijímania úplatku a inej nenáležitej výhody podľa § 160a ods. 1 a 2 zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon účinného v čase spáchania skutku, a to na skutkovom základe uvedenom vo výrokovej časti rozsudku špecializovaného súdu. Špecializovaný súd mu uložil trest odňatia slobody vo výmere dvoch rokov s podmieňaným odkladom na skúšobnú dobu

dvoch rokov, peňažný trest vo výške 2 323,62 eur (70 000 Sk), náhradný trest odňatia slobody vo výmere piatich mesiacov a napokon trest zákazu činnosti výkonu zamestnania, povolania alebo funkcie s rozhodovacou právomocou v orgáne verejnej moci na dobu štyroch rokov.

3. Proti rozsudku špecializovaného súdu podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd uznesením č. k. 5 To 2/2017 z 26. októbra 2017 (ďalej len „uznesenie o zamietnutí odvolania“) tak, že ho podľa § 319 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) ako nedôvodné zamietol.

4. Proti uzneseniu o zamietnutí odvolania podal sťažovateľ 2. januára 2020 dovolanie z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 písm. c), g) Trestného poriadku, ktoré najvyšší súd napadnutým uznesením odmietol podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku pre zrejmé nesplnenie dovolacích dôvodov.

5. Pre úplnosť je potrebné uviesť, že v trestnej veci sťažovateľa bolo napadnuté uznesenie vydané v poradí v druhom dovolacom konaní. O prvom dovolaní sťažovateľa rozhodol najvyšší súd rozsudkom č. k. 2 TdoV 12/2014 z 22. augusta 2016 (ďalej aj „rozsudok najvyššieho súdu o prvom dovolaní sťažovateľa“), ktorým vyslovil porušenie príslušných ustanovení Trestného poriadku a dohovoru v neprospech sťažovateľa, zrušil uznesenie najvyššieho súdu ako súdu odvolacieho (5 To 4/2013) a rozsudok špecializovaného súdu ako súdu prvej inštancie (BB-4T 35/2007), ktorému prikázal, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol. Rozsudok špecializovaného súdu (špecifikovaný v bode 2 odôvodnenia) a uznesenie o zamietnutí odvolania (špecifikované v bode 3 odôvodnenia) boli vydané až v novom konaní nasledujúcom po tom, čo najvyšší súd vyslovil svoj (inštančne záväzný) právny názor formulovaný v rozsudku o prvom dovolaní sťažovateľa.

6. Ústavný súd prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľa uznesením č. k. IV. ÚS 606/2022-29 z 24. novembra 2022 (ďalej len „uznesenie o prijatí“) na ďalšie konanie, a to v rozsahu namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, základného práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu.

II.

Argumentácia sťažovateľa

7. K prijatiu ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie došlo v rozsahu označených práv vyplývajúcich z ústavy a listiny, ako aj práva garantovaného dohovorom na základe nasledujúcich sťažnostných námietok:

a) Sťažovateľ namieta zloženie dovolacieho senátu najvyššieho súdu, v ktorom sa od napadnutia dovolania sťažovateľa najvyššiemu súdu zmenili až štyria členovia senátu – zákonné vylúčenie JUDr. Szaba, ktorý rozhodoval vo veci ako člen odvolacieho senátu, zánik funkcie sudcu JUDr. Michalíka, vylúčenie JUDr. Paludu uznesením z 27. januára 2021 a napokon prerušenie výkonu funkcie JUDr. Macejkovej. Na podklade týchto skutočností napokon vydal najvyšší súd napadnuté uznesenie v senáte zloženom z JUDr. Wänkeovej, JUDr. Moznera, JUDr. Bargela, JUDr. Príbelského a JUDr. Zeleňákovvej.

b) Aj keď sťažovateľ považuje zákonné vylúčenie JUDr. Szaba za legitímne, aj v jeho prípade zostáva nejasné, ako k jeho vylúčeniu došlo, keď už tri dni po nápade veci najvyššiemu súdu (23. januára 2020) bola predmetná trestná vec pridelená sudkyňi spravodajkyňi JUDr. Wänkeovej ako pôvodnej náhradníčke dovolacieho senátu 1 TdoV. Podľa názoru sťažovateľa sa JUDr. Wänkeová od pridelenia veci správala „*veľmi čudným spôsobom*“, pričom v záujme „*dotvorenia senátu podľa jej želania*“ neváhala dlhé mesiace vyčkávať a ponechať spravodlivosť stranou.

c) Podaním z 18. októbra 2020 podal sťažovateľ námietku zaujatosti na samotnú JUDr. Wänkeovú, o ktorej podľa jeho názoru dovolací súd riadne nekonal a nerozhodol, a teda pokiaľ bola JUDr. Wänkeová v konaní zákonne namietaná, nemohla sa podieľať na rozhodovaní o jeho dovolaní. Sťažovateľ nebol vyrozumený o spôsobe vybavenia tejto námietky a taktiež ani o tom, z akého dôvodu sa najvyšší súd odmietol jeho námietkou zaoberať.

d) Sťažovateľovi z pohľadu finálneho zloženia senátu dovolacieho súdu taktiež nie je zrejmé, prečo k vylúčeniu JUDr. Paludu došlo až viac ako jeden rok od nápadu jeho veci dovolaciemu senátu, ktorého bol JUDr. Paluda riadnym členom. Sťažovateľ sa domnieva, že to tak mohlo byť z dôvodu, že JUDr. Wänkeová dlhodobo neinformovala ostatných členov senátu o nápade dovolania sťažovateľa najvyššiemu súdu.

e) Odhliadnuc od dosiaľ uvedeného, sťažovateľ zastáva názor, že najvyšší súd sa v dovolacom konaní proti jeho obhajcovi správal spôsobom, ako keby neexistoval. V konkrétnom sťažovateľ namieta, že jeho obhajcovi nebolo do času podania ústavnej sťažnosti doručené napadnuté uznesenie a taktiež mu nebolo oznámené pridelenie dovolania na rozhodnutie JUDr. Wänkeovej, obhajca sťažovateľa nebol informovaný ani o uskutočnených zmenách v päťčlennom dovolacom senáte (najmä o spôsobe vylúčenia JUDr. Szaba a JUDr. Paludu).

f) Najväznejšie nedostatky napadnutého uznesenia sťažovateľ vidí v tom, že dovolací senát najvyššieho súdu sa v podstate odmietol zaoberať jeho najzásadnejšími dovolacími námietkami, poukazujúc na to, že sa s nimi už najvyšší súd vysporiadal v rozsudku o prvom dovolaní sťažovateľa (sp. zn. 2 TdoV 12/2014), a to s poukazom na stanovisko trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu č. k. Tpj 41/2021 zo 16. júna 2021 a rozhodnutie najvyššieho súdu publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 45/2017 – body I a II.

g) Podľa názoru sťažovateľa prijatie oboch týchto stanovísk nemá oporu v zákone a je nezlučiteľné s ústavnými pravidlami súdnej ochrany, ale aj so samotným účelom konania o dovolaní ako mimoriadnom opravnom prostriedku. Sťažovateľ nemôže objektívne vylúčiť ani to, že k prijatiu stanoviska trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu č. k. Tpj 41/2021 zo 16. júna 2021 nedošlo práve v nadväznosti na konanie o jeho dovolaní, ktorého výsledkom bolo vydanie napadnutého uznesenia.

h) Vo zvyšných častiach ústavnej sťažnosti sťažovateľ poukazuje na jednotlivé dovolacie námietky, ktorými sa najvyšší súd s ohľadom na dosiaľ uvedené skutočnosti v rámci dovolacieho konania odmietol zaoberať.

III.

Vyjadrenie najvyššieho súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie najvyššieho súdu:

8. Najvyšší súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie doručil ústavnému súdu písomné vyjadrenie svojej podpredsedníčky JUDr. Andrey Moravčíkovej, PhD., ako aj vyjadrenie predsedníčky senátu a sudkyne spravodajkyne najvyššieho súdu v predmetnej trestnej veci JUDr. Dany Wänkeovej.

9. Predsedníčka senátu v úvode svojho vyjadrenia zhrnula sťažnostné námietky sťažovateľa v konaní pred ústavným súdom, ku ktorým systematicky zaujala svoje stanovisko.

10. Vo vzťahu k namietaným zmenám v zložení dovolacieho senátu jeho predsedníčka uvádza, že boli vyvolané výlučne objektívnymi faktormi, pričom zakaždým boli vykonané výlučne s rozvrhom práce najvyššieho súdu. Navyše sťažovateľ bol o všetkých okolnostiach týkajúcich sa zmeny senátu najvyššieho súdu informovaný prípismi najvyššieho súdu z 5. januára 2021, zo 14. júla 2021, z 10. februára 2022, pri jeho ostatnom nazretí do spisu 3. marca 2022 a v neposlednom rade aj v rámci odôvodnenia uvedeného na s. 10 až 11 napadnutého uznesenia.

11. K nahradeniu člena dovolacieho senátu JUDr. Petra Szaba došlo v intenciách § 31 ods. 4 Trestného poriadku *ex lege* ihneď po tom, čo bol mimoriadny opravný prostriedok sťažovateľa predložený na rozhodnutie najvyššiemu súdu. Táto konkrétna zmena obsadenia dovolacieho senátu bola sťažovateľovi vysvetlená v prípise najvyššieho súdu z 5. januára 2021 a taktiež na s. 10 napadnutého uznesenia. Napokon samotný sťažovateľ na s. 11 v bode 32 ústavnej sťažnosti označuje výmenu JUDr. Petra Szaba za iného sudcu za celkom legitímnu.

12. Vo vyjadrení predsedníčka senátu ďalej uvádza, že dĺžka dovolacieho konania bola zapríčinená viacerými objektívnymi faktormi, a to viacnásobným dopĺňaním dovolacích námietok sťažovateľa, potrebou naštudovania spisového materiálu novými členmi senátu dovolacieho súdu po zmenách v jeho obsadení, ich členstvom aj v rámci iných trojčlenných senátov najvyššieho súdu, absenciou asistenta senátu v rozhodnom období a v neposlednom rade aj pandémie COVID-19. „Naťahovanie“ dovolacieho konania v záujme manipulácie so zložením senátu dovolacieho súdu tak podľa jej názoru ostalo v rovine ničím nepreukázaného tvrdenia sťažovateľa.

13. Nekonanie o námietke zaujatosti podanej sťažovateľom proti predsedníčke dovolacieho senátu odôvodnila tým, že táto námietka bola vznesená bez odôvodnenia podaním doručeným najvyššiemu súdu 13. augusta 2020, pričom sťažovateľ ani v ďalšom súvisiacom podaní, ktorým žiadal v súvislosti s podanou námietkou zaujatosti o nazretie do súdneho spisu a ktoré bolo doručené najvyššiemu súdu 13. októbra 2020, neuviedol žiadnu námietku, ktorá by čo i len vzdialene zodpovedala niektorému z dôvodov na vylúčenie sudcu z vykonávania úkonov trestného konania v zmysle § 31 Trestného poriadku. Z uvedeného dôvodu zastáva predsedníčka senátu názor, že sťažovateľ proti nej žiadnu námietku nepodal, a preto ani nemala o akej námietke konať.

14. Najvyšší súd prípisom z 5. januára 2021 detailne informoval sťažovateľa, akým postupom sa sudkyňa JUDr. Dana Wänkeová stala členkou senátu, sudkyňou spravodajkyňou, ako aj predsedníčkou senátu, ktorý rozhodol o jeho dovolaní. V následnom podaní doručenom

najvyššiemu súdu 8. januára 2021 sťažovateľ uviedol, že pozíciu sudkyne JUDr. Dany Wänkeovej ako predsedníčky senátu najvyššieho súdu v nadväznosti na tento jeho prípis považuje za legitímnu a netrvá na svojej žiadosti o nazretie do súdneho spisu.

15. Podľa predsedníčky senátu nemôže obstať ani tvrdenie, že sudcu JUDr. Petra Paludu neinformovala o jeho členstve v dotknutom senáte, keďže rovnako ako každý, aj tento sudca najvyššieho súdu mal v relevantnom čase prístup do elektronicky vedeného registra, z ktorého jeho členstvo v senáte vyplývalo.

16. Ku komunikácii najvyššieho súdu s obhajcom sťažovateľa predsedníčka senátu uviedla, že okrem formálneho zastúpenia obhajcom pri podaní dovolania následne s dovolačím súdom písomne komunikoval osobne sťažovateľ. Jeho obhajca sa na rozdiel od sťažovateľa nezaujímal o zloženie dovolacieho senátu a jeho zmeny, a preto boli tieto zmeny už uvedenými prípsmi oznamované priamo sťažovateľovi, ktorý o nich žiadal. K nedoručeniu napadnutého uznesenia najvyššieho súdu obhajcovi sťažovateľa predsedníčka senátu uviedla, že doručovanie tohto rozhodnutia bolo v plnej kompetencii špecializovaného súdu ako súdu, ktorý vo veci konal v prvom stupni.

17. Sťažnostné námietky uvedené v bode 7 písm. f) až h) uznesenia o prijatí je podľa predsedníčky senátu dovolacieho súdu potrebné vnímať ako zjavný nesúhlas sťažovateľa s právnymi úvahami, ktoré viedli k vydaniu napadnutého uznesenia. Dovolačí súd mal podľa názoru sťažovateľa paradoxne pochybiť tým, že aplikoval svoju vlastnú judikatúru, ktorú navyše priliehavo aplikoval na posudzovaný prípad.

18. Vyjadrenie podpredsedníčky najvyššieho súdu dopĺňa vyjadrenie predsedníčky senátu vo vzťahu k viacerým zmenám v zložení dovolacieho senátu v priebehu trvania dovolacieho konania, pričom tieto argumentuje aj v zmysle nálezu ústavného súdu č. k. III. ÚS 62/2015 z 2. júna 2015. Podľa podpredsedníčky najvyššieho súdu tento v posudzovanom prípade postupoval presne v intenciách obsahu citovaného nálezu ústavného súdu. V ďalších častiach svojho vyjadrenia podpredsedníčka najvyššieho súdu popísala každú jednotlivú zmenu obsadenia dovolacieho senátu v kontexte obsahového znenia príslušných rozvrhov práce najvyššieho súdu.

III.2. Replika sťažovateľa a ústne pojednávanie vo veci:

19. K zaslanému vyjadreniu najvyššieho súdu sťažovateľ nepodal repliku.

20. Podľa § 58 ods. 3 v spojitosti s § 58 ods. 1 písm. f) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd môže upustiť od ústneho pojednávania, ak je na základe podaní účastníkov a spisov predložených ústavnému súdu zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. Z dôvodu naplnenia hypotézy citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde bolo od vykonania ústneho pojednávania upustené.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

21. Predmetom posúdenia ústavného súdu po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie bolo, či v rozsahu sťažnostných námietok zrekapitulovaných v bode 7 písm. a) až h) tohto nálezu najvyšší

súd svojím procesným postupom, resp. prostredníctvom napadnutého uznesenia zasiahol do základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu vyplývajúceho z ústavy a listiny, základného práva sťažovateľa na obhajobu, resp. do práva sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie garantovaného mu dohovorom.

22. Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy zaručuje, že každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy. Z toho vyplýva, že k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany dôjde len vtedy, ak sa na zistený stav veci použije ústavne súladne interpretovaná, platná a účinná právna norma. Uvedeným ústavnoprávnym východiskám základného práva na súdnu ochranu zodpovedá aj z materiálneho pohľadu identická normatívna dikcia čl. 36 ods. 1 listiny a taktiež parciálna časť obsahu práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorých vyslovenia porušenia sa sťažovateľ súbežne domáha.

23. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru má každý právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený. Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého, alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, keď to vyžadujú záujmy maloletých alebo ochrana súkromného života účastníkov alebo, v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by vzhľadom na osobitné okolnosti mohla byť verejnosť konania na ujmu záujmom spravodlivosti. Z obsahu čl. 6 ods. 1 dohovoru vyplýva, že inštitucionálnym predpokladom uplatnenia práva na spravodlivý proces je nezávislosť a nestrannosť súdu. Formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97).

24. Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem jeho nezávislosti je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti súdu rozlíšil ESLP napr. vo svojom rozhodnutí *Piersack v. Belgicko* (sťažnosť č. 8692/79). Podľa názoru ESLP sa subjektívna stránka nestrannosti sudcu týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k stranám, prípadne k ich zástupcom. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti, až kým nie je preukázaný opak. Judikatúra ESLP však okrem subjektívneho testu nestrannosti založeného na základe osobného presvedčenia sudcu v danej veci (personal conviction of a particular judge) pozná aj objektívny test, ktorý skúma existenciu dostatočných záruk, že je možné v tomto ohľade vylúčiť akúkoľvek legitímnu pochybnosť (guarantees sufficient to exclude any legitimate doubt in this respect; *Saraiva de Carvalho v. Portugalsko*, 1994, *Gautrin a ďalší v. Francúzsko*, 1998). Pri objektívnom teste nestrannosti sa

tak neskúma subjektívne stanovisko sudcu, ale v intenciách príslušnej judikatúry ESLP sa uplatňuje tzv. teória zdania nezaujatosti (spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná). Pre naplnenie garancií vyplývajúcich z čl. 6 ods. 1 dohovoru preto nestačí, ak je sudca subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (*Delcourt v. Belgicko*). Sudca sa musí javiť nestranným z pohľadu externého pozorovateľa, ktorý by mal byť nezaujatý a informovaný (fair-minded and informed observer).

25. Taktiež sa žiada dodať, že kým právo na nestranného a nezávislého sudcu na medzinárodnoprávnej úrovni vyplýva z totožného normatívneho rámca (čl. 6 ods. 1 dohovoru) ako právo na zákonného sudcu, na vnútroštátnej úrovni je základné právo na zákonného sudcu garantované prostredníctvom čl. 48 ods. 1 ústavy, ktorého vyslovenia porušenia sa sťažovateľ v rámci svojej ústavnej sťažnosti osobitne nedomáha.

26. Právo na obhajobu je garantované najmä medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, ústavou (konkrétne označeným čl. 50 ods. 3 ústavy), pričom na zákonnej úrovni je v neposlednom rade explicitne normatívne zakotvené aj medzi základnými zásadami trestného konania (§ 2 ods. 9 Trestného poriadku). Zásada práva na obhajobu má medzi ďalšími základnými zásadami trestného konania osobitné postavenie, pričom aj ústavný súd v skoršej rozhodovacej činnosti judikoval, že jej legislatívne vyjadrenie a reálne zabezpečenie v trestnom konaní svedčí o stupni demokracie v trestnom procese toho-ktorého štátu (III. ÚS 41/2001). Z pohľadu osoby, proti ktorej sa vedie trestné stíhanie, možno v najvšeobecnejšej rovine právo na obhajobu vymedziť ako právo byť v každom štádiu trestného konania poučený o právach umožňujúcich mu plné uplatnenie obhajoby, ako aj o tom, že si môže zvoliť obhajcu. V konkrétnej rovine možno právo obvineného na obhajobu vnímať v materiálnom a formálnom zmysle.

27. Medzi materiálne práva obvineného na obhajobu možno zahrnúť najmä právo obvineného vedieť, z čoho je obvinený, a to po stránke skutkovej, ako aj právnej; právo osobnej obhajoby obvineného, ktoré zahŕňa právo odoprieť výpoveď, právo vyjadriť sa k všetkým skutočnostiam, ktoré sa mu kladú za vinu, dôkazom o nich, právo nazerať do spisov, právo podávať návrhy, žiadosti, opravné prostriedky, právo navrhnúť (obstarávať a predkladať) dôkazy, vykonávať dôkazy, vyjadrovať sa k vykonaným dôkazom a iné; napokon právo žiadať od orgánov činných v trestnom konaní a súdu, aby v trestnom konaní boli objasňované skutočnosti svedčiace nielen v neprospech, ale aj v prospech obvineného. Pod súhrn formálnych práv obvineného na obhajobu možno zaradiť najmä právo obvineného zvoliť si obhajcu; právo obvineného radiť sa s ním, a to aj bez prítomnosti tretej osoby; právo obvineného byť vypočúvaný za prítomnosti obhajcu; právo obvineného žiadať, aby sa obhajca zúčastnil všetkých procesných úkonov vrátane práva, aby bol o ich konaní riadne a včas vopred upovedomený. Obsahom formálnej obhajoby obvineného v trestnom konaní je aj doručovanie písomností a rozhodnutí jeho ustanovenému, resp. zvolenému obhajcovi, čo možno vyvodiť z viacerých trestno-procesných normatívnych ustanovení (napr. z § 44 ods. 8 Trestného poriadku, § 173 Trestného poriadku, resp. § 179 Trestného poriadku). Na základe uvedeného je zrejmé, že v prípadoch predpokladaných zákonom je právo obvineného na doručovanie písomností a rozhodnutí v rámci trestného konania jeho obhajcovi obsahom širšie koncipovanej formálnej stránky práva obvineného na obhajobu.

28. Z ustálenej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Skutkové a právne závery všeobecného súdu sú predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak sú zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, pričom zároveň majú za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, m. m. I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01, II. ÚS 67/04, III. ÚS 581/2015, IV. ÚS 590/2020). Úlohou ústavného súdu tak v danom prípade bolo najmä posúdiť, či sa najvyšší súd s právne relevantnou argumentáciou sťažovateľa vysporiadal adekvátne a preskúmateľne, či je odôvodnenie jeho rozhodnutia v načrtnutom smere ústavnoprávne akceptovateľné a taktiež či interpretácia a aplikácia relevantných právnych noriem zo strany najvyššieho súdu je zlučiteľná s ústavou, listinou a medzinárodnými záväzkami, ktorými je Slovenská republika viazaná.

29. Pre dôsledné posúdenie námietok sťažovateľa sa ústavný súd okrem napadnutého uznesenia najvyššieho súdu dôsledne oboznámil s odôvodnením oboch rozhodnutí, ktoré jeho vydaniu bezprostredne predchádzali, teda prvostupňového rozsudku špecializovaného súdu z 13. januára 2017 (BB-4T 25/2016), ako aj s odôvodnením uznesenia najvyššieho súdu o zamietnutí odvolania sťažovateľa z 26. októbra 2017 (5 To 2/2017). V neposlednom rade sa však ústavný súd v kontexte sťažovateľom uplatnených námietok musel esenciálne oboznámiť aj s ostatnými rozhodnutiami všeobecných súdov, ktoré predchádzali vydaniu dosiaľ označených rozhodnutí, a to predovšetkým s rozsudkom najvyššieho súdu o prvom dovolaní sťažovateľa a rozhodnutiami, ktoré boli týmto kasačným rozhodnutím najvyššieho súdu priamo dotknuté, a to najmä z dôvodu naplnenia požiadavky komplexného posudzovania rozhodnutí všeobecných súdov, ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (pozri napr. IV. ÚS 350/09). Napokon v konkrétnom prípade bola nevyhnutnosť takeého postupu znásobená tým, že najvyšší súd na jednotlivé časti odôvodnenia skorších rozhodnutí všeobecných súdov explicitne poukazoval v odôvodnení napadnutého uznesenia. Okrem rozhodnutí sa ústavný súd dôsledne oboznámil aj s ďalšími prílohami sťažovateľa a prílohami, ktoré najvyšší súd pripojil k svojmu vyjadreniu a na ktoré explicitne poukazuje vo vyjadrení predsedníčka senátu najvyššieho súdu.

30. Pre komplexné posúdenie sťažnostných námietok vo vzťahu k zákonnému zloženiu dovolacieho senátu sa ústavný súd oboznámil s rozvrhmi práce najvyššieho súdu, a to na rok 2020 v znení opatrenia č. 1 (účinného v čase pridelenia trestnej veci sťažovateľa najvyššiemu súdu na rozhodnutie o jeho v poradí druhom dovolaní), na rok 2021 v znení nadväzujúcich opatrení (účinných v čase, keď došlo k nahradeniu JUDr. Paludu z dôvodu jeho vylúčenia JUDr. Príbelským) a na rok 2022 v znení nadväzujúcich opatrení (účinných v čase, keď došlo k nahradeniu JUDr. Macejkovej z dôvodu zániku jej funkcie sudkyne JUDr. Zeleňákovou), ktoré sú verejne dostupné na webovom sídle najvyššieho súdu.

31. Aj keď ústavný súd prijal ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie v rozsahu všetkých uplatnených námietok, je potrebné zdôrazniť, že už v čase vydania uznesenia o prijatí bolo zrejmé, že niektoré z nich sa vecného rámca prieskumu ústavného súdu budú v ďalšom konaní dotýkať iba marginálne. V konkrétnom ide o parciálne námietky uvedené v bode 7 písm. b) a d) tohto nálezu smerujúce proti

postupu pri (zákonnom) vylúčení JUDr. Szaba a vylúčení JUDr. Paludu z rozhodovania dovolacieho súdu v tejto trestnej veci. To, že spôsob vylúčenia oboch menovaných sudcov z prejednávania a rozhodovania trestnej veci sťažovateľa nespadá pod primárny rozsah ústavnoprávneho prieskumu v tomto konaní, vyplýva najmä z toho, že títo sudcovia v konečnom dôsledku žiadnym spôsobom neparticipovali na vydaní napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, pričom k ich vylúčeniu navyše došlo mimo potenciálnych zásahov do označených práv sťažovateľa, keď JUDr. Szabo bol vylúčený priamo *ex lege* a JUDr. Paluda bol vylúčený rozhodnutím na základe námietky zaujatosti podanej sťažovateľom, ktorej tak bolo v celom rozsahu vyhovené. Domnienky sťažovateľa, podľa ktorých sa predsedníčka senátu JUDr. Wänkeová od pridelenia veci správala „*veľmi čudným spôsobom a v záujme dotvorenia senátu podľa jej želania neváhala dlhé mesiace vyčkávať a ponechať spravodlivosť stranou*“ a podľa ktorých dlhodobo neinformovala ostatných členov senátu o nápade dovolania najvyššiemu súdu, boli v celom rozsahu vyvrátené skutkovými okolnosťami prezentovanými v jej vyjadrení, na ktoré sťažovateľ nereagoval.

32. Okolnosti týkajúce sa vylúčenia JUDr. Szaba a JUDr. Paludu však zároveň tvorili parciálnu časť sťažnostnej námietky, ktorú ústavný súd musel v rámci svojho prieskumu vecne posúdiť a ktorá spočívala v sťažovateľom namietanom zložení dovolacieho senátu, v ktorom sa od času napadnutia veci najvyššiemu súdu zmenili až jeho štyria členovia, pričom napadnuté uznesenie bolo vydané v senáte zloženom z JUDr. Wänkeovej, JUDr. Moznera, JUDr. Bargela, JUDr. Príbelského a JUDr. Zelenáčkovej. Ústavný súd podotýka, že aj z jeho pohľadu ide o pomerne raritnú procesnú situáciu, ak v zložení päťčlenného senátu najvyššieho súdu ostanú v čase rozhodovania iba dvaja pôvodní sudcovia (v konkrétnom prípade JUDr. Mozner a JUDr. Bargel), pričom následné zmeny sa týkali nielen originálnych, ale dokonca aj pôvodne náhradných členov dovolacieho senátu (JUDr. Macejková). Ani také rozsiahle zmeny v zložení senátu dovolacieho súdu však v žiadnom prípade samy osebe neznamenajú, že napadnuté uznesenie najvyššieho súdu nebolo vydané zákonnými sudcami, resp. zákonne zloženým senátom. Ústavný súd už vo svojej skoršej rozhodovacej činnosti uviedol, že zmena v osobe zákonného sudcu po pridelení veci nie je vylúčená, no musí sa udiť jedine v súlade so zákonom ustanovenými podmienkami a pri dodržaní zákonom ustanoveného postupu (I. ÚS 448/2016). Podľa § 3 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov „Zákonný sudca je sudca, ktorý vykonáva funkciu sudcu na príslušnom súde a bol určený v súlade so zákonom a s rozvrhom práce na konanie a rozhodovanie o prejednávanej veci. Ak súd rozhoduje v senáte, zákonnými sudcami sú všetci sudcovia určení podľa rozvrhu práce na konanie a rozhodovanie v senáte.“. Skutočnosť, či o dovolaní sťažovateľa rozhodol najvyšší súd v senáte zloženom zo zákonných sudcov, tak bolo potrebné posúdiť práve v nadväznosti na označené rozvrhy práce najvyššieho súdu v znení nadväzujúcich opatrení, a to pre rok 2020, ako aj pre roky 2021 a 2022, keďže zmeny v zložení dovolacieho senátu sa prelínali práve s uvedenými obdobiami.

33. Postupnosť zmien zloženia dovolacieho senátu najvyššieho súdu je podrobne odôvodnená vo vyjadrení podpredsedníčky najvyššieho súdu. V nadväznosti na jeho obsah ústavný súd preveril zákonnosť postupu vlastnou rekonštrukciou postupných zmien v zložení senátu dovolacieho súdu podrobnou analýzou obsahu relevantných rozvrhov práce najvyššieho súdu, pričom dospel k záveru, že jediným zákonným zložením senátu najvyššieho súdu, ktorý napadnuté rozhodnutie vydal, je v kontexte uskutočnených vylúčení niektorých pôvodne zákonných sudcov, resp. ďalších udalostí objektívneho charakteru práve senát v zložení JUDr. Wänkeová, JUDr. Mozner,

JUDr. Bargel, JUDr. Príbelský a JUDr. Zeleňáková, čo napokon v celom rozsahu zodpovedá záhlaviu napadnutého uznesenia, a preto ústavný súd nemá žiadnu pochybnosť o tom, že nedošlo k porušeniu označeného práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v intenciách predmetnej sťažostnej námietky, pričom súbežne označené základné práva vyplývajúce z ústavy a listiny sú mimo príčinnej súvislosti s touto sťažostnou námietkou. Ako už bolo uvedené, právu na zákonného sudcu obsiahnutému v rámci čl. 6 ods. 1 dohovoru na vnútroštátnej úrovni zodpovedá obsah čl. 48 ods. 1 ústavy. Vzhľadom na všetky dosiaľ uvedené vecné dôvody by však v konkrétnom prípade nedošlo k vysloveniu jeho porušenia, ani keby sa toho sťažovateľ explicitne domáhal.

34. Od požiadavky na zákonného sudcu je nielen v konkrétnom prípade, ale najmä vo všeobecnej rovine potrebné diferencovať ústavnú požiadavku nezávislého a nestranného súdu, ktorá má na úrovni dohovoru síce totožné normatívne východiská (čl. 6 ods. 1 dohovoru), na vnútroštátnej úrovni jej však zodpovedá obsah čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny spočívajúci v základnom práve na súdnu ochranu. Z obsahu ústavnej sťažosti ani jej príloh nevyplývalo, žeby sťažovateľ namietal nezávislosť a nestrannosť JUDr. Moznera, JUDr. Bargela, JUDr. Príbelského ani JUDr. Zeleňákovvej. Jediným sudcom z finálneho zloženia senátu dovolacieho súdu, ktorého zaujatosť sťažovateľ formálne spochybnil, je predsedníčka senátu JUDr. Wänkeová. Pre úplnosť je potrebné dodať, že, vyplývajúc z jej obsahu, bola formálna námietka zaujatosti proti tejto sudkyňi sťažovateľom datovaná na 13. august 2020, pričom sťažovateľ uviedol, že ide o námietku zaujatosti formulovanú v podaní z 18. októbra 2020. Nesúlad v uvedených dátumoch je možné označiť iba za chybu v písaní na strane sťažovateľa, a to bez akejkolvek relevancie vo vzťahu k vecnému posúdeniu námietky uplatnenej v ústavnej sťažosti.

35. K tejto sťažostnej námietke je potrebné uviesť, že predsedníčka senátu vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažosti nepoprela, že o námietke zaujatosti z 13. augusta 2020 podanej proti nej pred vydaním napadnutého uznesenia ani nekonala, tým bola táto skutočnosť vyhodnotená ako nesporná. Podľa jej názoru bola námietka zaujatosti vznesená bez odôvodnenia, pričom sťažovateľ ani v ďalšom súvisiacom podaní, v ktorom v súvislosti s podanou námietkou zaujatosti žiadal o nazretie do súdneho spisu, neuviedol žiadnu (konkrétnu) námietku, ktorá by čo i len vzdialene zodpovedala niektorému z dôvodov na vylúčenie sudcu z vykonávania úkonov trestného konania v zmysle § 31 Trestného poriadku. Keďže podľa predsedníčky senátu sťažovateľ proti nej žiadnu námietku nepodal, nemala o akej námietke konať a rozhodnúť.

36. Za tejto situácie ústavný súd pristúpil k posúdeniu, či predsedníčka dovolacieho senátu mala o vznesenej námietke zaujatosti konať a rozhodnúť a v prípade pozitívneho zodpovedania tejto parciálnej otázky určiť, či nekonaním a nerozhodnutím o námietke zaujatosti mohlo dôjsť k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie.

37. V naznačených súvislostiach sa ústavný súd zameral najmä na prípis najvyššieho súdu z 5. januára 2021, v ktorom bol sťažovateľ detailne informovaný o tom, akým postupom sa JUDr. Wänkeová stala členkou dovolacieho senátu, sudkyňou spravodajkyňou, ako aj predsedníčkou senátu, ktorý rozhodol o jeho dovolaní. Následným podaním doručeným najvyššiemu súdu 8. januára 2021 sťažovateľ uviedol, že pozíciu sudkyne JUDr. Wänkeovej ako predsedníčky senátu najvyššieho súdu v nadväznosti na tento prípis považuje za legitímnu a netrvá na svojej žiadosti o nazretie do súdneho spisu. Žiada sa pripomenúť, že o nazretie do súdneho spisu žiadal sťažovateľ podaním z 13. októbra 2020, a to práve v súvislosti s námietkou zaujatosti

vznesenou proti JUDr. Wänkeovej ešte podaním z 13. augusta 2020. Z uvedených okolností vyvstáva otázka, či, posudzujúc nadväzujúce podania sťažovateľa podľa ich obsahu (§ 62 ods. 1 prvá veta Trestného poriadku), je možné ustáliť, že sťažovateľ podal relevantnú námietku zaujatosti (v intenciách § 32 ods. 3 Trestného poriadku) alebo sa nimi domáhal iba poskytnutia informácií o zákonnosti zloženia dovolacieho senátu.

38. Ústavný súd zdôrazňuje, že nezávislosť a nestrannosť sudcu síce s problematikou zákonného sudcu úzko súvisí, avšak tieto ústavnoprávne požiadavky na kvalitu súdu nemožno za žiadnych okolností stotožňovať. Základné právo na zákonného sudcu môže byť nesprávnou interpretáciou a aplikáciou rozvrhu práce konkrétneho súdu porušené aj v prípade, ak sudca alebo senát, ktorý vo veci napokon rozhodoval, bol v zmysle materiálneho obsahu základného práva na súdnu ochranu nezávislý a nestranný. Opačne to však neplatí. Sudca, resp. senát, ktorý nie je nezávislý a nestranný, nemôže byť z povahy veci ani zákonným.

39. S prihliadnutím na všetky okolnosti ústavný súd vyhodnotil, že sťažovateľ sa podaním z 13. augusta 2020 (formálne označeným ako námietka zaujatosti) reálne ani nedomáhal vylúčenia JUDr. Wänkeovej z rozhodovania o jeho dovolaní (v intenciách § 31 Trestného poriadku a nasl.), ale namietal „iba“ zákonnosť zloženia dovolacieho senátu (ktorú ústavný súd v tomto náleze vyhodnotil ako zodpovedajúcu zákonu). Tento záver je možné vyvodiť aj z toho, že sťažovateľ dôvody na „zaujatosť“ JUDr. Wänkeovej pôvodne plánoval identifikovať v obsahu súdneho spisu, o nazretie do ktorého v súvislosti so vznesením spornej námietky zaujatosti žiadal podaním z 13. októbra 2020. Následne v podaní z 8. januára 2021 uviedol, že netrvá na požadovanom nazretí, keďže zloženie senátu ďalej považuje za legitímne. Ústavný súd zastáva názor, že úkonom nazretia do súdneho spisu by sťažovateľ objektívne ťažko identifikoval dôvody na vylúčenie JUDr. Wänkeovej z vykonávania úkonov trestného konania, keďže minimálne dôvody podľa § 31 ods. 1 Trestného poriadku (najmä pomer k prejednávanej veci alebo osobám, ktorých sa úkon priamo týka) z obsahu súdneho spisu, akcentujúc ich povahu, spravidla nevyplývajú.

40. Aj napriek tomu, že ústavný súd nevyhodnotil podanie sťažovateľa z 13. augusta 2020 ako vznesenie námietky zaujatosti proti JUDr. Wänkeovej, považuje za potrebné zaujať názor k minimálnym obsahovým náležitostiam odôvodnenia námietky zaujatosti v trestnom konaní. Z vyjadrenia najvyššieho súdu k ústavnej sťažnosti totiž o. i. vyplynulo aj to, že o námietke zaujatosti sa nekonalo, pretože nebola odôvodnená.

41. Ustanovenie § 32 Trestného poriadku neobsahuje explicitnú normatívnu požiadavku na odôvodnenie námietky zaujatosti vznesenej niektorou zo strán trestného konania. Z § 32 ods. 6 Trestného poriadku však vyplýva, že okrem opakovanej námietky založenej na totožných dôvodoch, námietky, ktorá nebola vznesená bezodkladne, resp. námietky vzťahujúcej sa na procesný postup orgánov činných v trestnom konaní a súdov sa nekoná ani o námietke, ktorá je založená na iných dôvodoch ako dôvodoch podľa § 31 Trestného poriadku.

42. Z negatívneho vymedzenia zákonom ustanovených prípadov, keď sa o námietke zaujatosti nekoná, je potrebné vyvodiť, že námietka zaujatosti vznesená niektorou zo strán musí byť odôvodnená aspoň v tej rovine, resp. v takom rozsahu, aby orgán, ktorý o nej bude rozhodovať, vedel zodpovedne ustáliť, či nejde o opätovne podanú námietku založenú na tých istých dôvodoch,

resp. či nejde o námietku, ktorá je odôvodnená spôsobom, ktorý vybočuje z dôvodov na vylúčenie úradných osôb formulovaných v § 31 Trestného poriadku.

43. Na základe uvedeného sa ústavný súd stotožňuje s prezentovaným názorom najvyššieho súdu, že námietka zaujatosti vznesená niektorou zo strán trestného konania musí byť aspoň v základných rysoch odôvodnená. Pripúšťajúc opak, by totiž bolo možné dospieť k tomu, že časť § 32 ods. 6 Trestného poriadku by bola prakticky neaplikovateľná. Zároveň však spôsob a rozsah odôvodnenia námietky zaujatosti vznesenej niektorou zo strán nemožno preceňovať. Aj v naznačenom smere totiž platí, že strana trestného konania vznášajúca námietku zaujatosti je slabším subjektom v porovnaní so subjektom trestného konania (spravidla orgánom verejnej moci), proti ktorému námietka zaujatosti smeruje, a to minimálne v rovine možnosti preukazovania dôvodov podľa § 31 Trestného poriadku. Z odôvodnenia námietky zaujatosti tak nemusia podrobne vyplynúť všetky skutkové okolnosti, pre ktoré by mohla byť úradná osoba z vykonávania úkonov trestného konania vylúčená, a už vôbec nemusí námietka zaujatosti obsahovať aj ich preukázanie. Vymedzenie postačí v rovine odôvodnených predpokladov vylúčenia, ktoré namieta strana trestného konania, ktorých vyvrátenie následne zaťažuje orgán rozhodujúci o námietke zaujatosti, ktorý je povinný dôvody, pre ktoré vznesenej námietke zaujatosti nevyhovelo, uviesť v odôvodnení svojho rozhodnutia. Ak však námietka neobsahuje žiadne dôvody (blanketná námietka) alebo z jej obsahu orgán rozhodujúci o námietke zaujatosti nedokáže objektívne identifikovať ani len to, z akých dôvodov by úradná osoba mohla byť vylúčená z vykonávania úkonov trestného konania, nemá povinnosť o vznesenej námietke zaujatosti konať a rozhodnúť.

44. V intenciách ďalších sťažnostných námietok sa ústavný súd zaoberal aj potenciálnym porušením označeného práva na obhajobu tým, že najvyšší súd zákonnosť zloženia dovolacieho senátu komunikoval prostredníctvom svojich prípisov výlučne so sťažovateľom, a to aj napriek tomu, že tento bol v dovolacom konaní obligatórne zastúpený obhajcom (§ 373 ods. 2 Trestného poriadku). Rovnako sa ústavný súd musel zaoberať otázkou, či nedoručenie napadnutého uznesenia obhajcovi sťažovateľa možno pričítať najvyššiemu súdu, vo vzťahu ku ktorému sa sťažovateľ vyslovenia porušenia svojho práva na obhajobu domáhal. Ústavný súd sa stotožňuje s obsahom vyjadrenia najvyššieho súdu k ústavnej sťažnosti, že doručovanie napadnutého uznesenia obhajcovi sťažovateľa zaťažovalo výlučne súd prvého stupňa, a teda v konkrétnom prípade špecializovaný súd. Keďže sťažovateľ sa vyslovenia porušenia svojho práva na obhajobu vo vzťahu k špecializovanému súdu ani nedomáhal, ústavný súd viazaný návrhom na začatie konania nemohol ani tejto sťažnostnej námietke vyhovieť.

45. Vo vzťahu k namietanej skutočnosti, že najvyšší súd komunikoval zákonnosť zloženia svojho senátu prostredníctvom prípisov výlučne s osobou sťažovateľa, je potrebné dodať, že obligatórne zastúpenie obhajcom v rámci dovolacieho konania nepredpokladá, že akékoľvek písomnosti vyhotovené v rámci dovolacieho konania je najvyšší súd povinný vždy doručovať obhajcovi, prostredníctvom ktorého bolo dovolanie podané. Doručovanie je normatívne upravené v § 65 a nasl. Trestného poriadku. Trestno-procesné normy neukladajú povinnosť orgánom verejnej moci doručovať v trestnom konaní písomnosti určené pre osobu, proti ktorej sa vedie trestné konanie aj jej obhajcovi, resp. výlučne jej obhajcovi. Takú normatívnu úpravu je možné identifikovať iba pri oznamovaní jednotlivých foriem rozhodnutí vydaných v rámci trestného konania, a to konkrétne v § 173 Trestného poriadku vo vzťahu k rozsudku a v § 179 Trestného poriadku v prípade

uznesenia. Špeciálne ustanovenia o doručovaní písomností obhajcovi dovolateľa nie sú upravené ani v § 368 a nasl. Trestného poriadku, v ktorých je právna úprava tohto mimoriadneho opravného prostriedku legislatívne vymedzená (s výnimkou § 390 Trestného poriadku upravujúceho doručovanie upovedomenia o konaní verejného zasadnutia).

46. Sumarizujúc skutočnosti uvedené v bezprostredne predchádzajúcich bodoch tohto nálezu, ústavný súd uzatvára, že najvyšší súd zákonnosť zloženia dovolacieho senátu so sťažovateľom komunikoval formou prípisov, a preto ani v hypotetickej rovine neprichádzalo do úvahy posudzovanie ústavnoprávneho rozmeru sťažnostnej námietky v intenciách potenciálneho zásahu do práva sťažovateľa na obhajobu z dôvodu nedodržania už zmienených ustanovení o oznamovaní niektorých foriem rozhodnutí vydaných počas trestného konania. Napokon zákonnosť, a tým aj ústavnú udržateľnosť kreovania finálneho zloženia dovolacieho senátu ústavný súd už v odôvodnení tohto nálezu odobril, preto ani potenciálne porušenie povinnosti (ktorá však zo zákona nevyplýva) doručovať prípisy obhajcovi sťažovateľa by v okolnostiach veci nemohlo byť v príčinnej súvislosti s namietaným porušením označených základných práv, resp. práva sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie.

47. V námietkach uvedených v bode 7 písm. f) a g) tohto nálezu sťažovateľ tvrdí, že najvyšší súd sa v napadnutom uznesení v podstate odmietol zaoberať jeho najzásadnejšími dovolacími námietkami, čo odôvodnil tým, že sa s nimi už vysporiadal v rámci prvého dovolacieho konania sťažovateľa. Najvyšší súd v tejto súvislosti poukázal na stanovisko svojho trestnoprávneho kolégia č. k. Tpj 41/2021 zo 16. júna 2021 a na rozhodnutie publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 45/2017 – body I a II. Sťažovateľ je toho názoru, že prijatie oboch týchto stanovísk nemá oporu v zákone a je nezlučiteľné s ústavnými pravidlami súdnej ochrany, ale aj so samotným účelom konania o dovolaní ako mimoriadnom opravnom prostriedku.

48. K obsahu týchto námietok sťažovateľa je v prvom rade potrebné uviesť, že sťažovateľ formálne namietal prijatie stanovísk trestnoprávnym kolégiom najvyššieho súdu, ku ktorému však nedošlo v súvislosti s jeho trestnou vecou. Zjednodušene povedané, ich prijatie sťažovateľ ani nie je oprávnený namietat', a to pre nedostatok svojej legitímácie na uskutočnenie takého návrhu. Napriek tomuto záveru ústavný súd, posudzujúc podanie sťažovateľa materiálne podľa obsahu, vyhodnotil, či aplikácia stanovísk na trestnú vec sťažovateľa bola ústavne udržateľná, a teda či posúdením dovolacích námietok sťažovateľa v intenciách judikovaných právnych názorov najvyššieho súdu nedošlo k porušeniu niektorého z ním označených práv, a to predovšetkým základného práva na súdnu ochranu a tiež práva na spravodlivé súdne konanie.

49. Vychádzajúc z limitov ústavno-právneho prieskumu uvedených v predošlom bode a rešpektujúc subsidiárnu úlohu ústavného súdnictva pri ochrane základných práv a slobôd, resp. ľudských práv a základných slobôd, ústavný súd pripomína, že nebolo jeho úlohou posúdiť skutkové, resp. právne závery najvyššieho súdu formulované v odôvodnení napadnutého uznesenia za predpokladu, že ich nemožno vyhodnotiť ako zjavne arbitrárne, a tým popierajúce obsah a zmysel niektorého z označených práv sťažovateľa.

50. Ústavný súd rekapituluje, že najvyšší súd pred vydaním napadnutého uznesenia už raz rozhodoval o dovolaní sťažovateľa, výsledkom bolo jeho skoršie kasačné rozhodnutie, po ktorom

bola totožná trestná vec sťažovateľa vrátená špecializovanému súdu na nové prejednanie a rozhodnutie. V rámci právneho názoru, ktorým boli nižšie súdy viazané v dôsledku jeho kasačnej záväznosti, najvyšší súd vyslovil, že úlohou súdu prvého stupňa bude prihliadať len na dôkazy, ktoré boli zákonne získané a vykonané v súlade s Trestným poriadkom za súčasného dodržania zásady bezprostrednosti; vyhodnotiť aj zistené aktivity zo strany polície vo vzťahu k svedkovi [REDAKOVANÉ], ktoré iniciatívne smerovali k navádzaniu na spáchanie činu obvineným [REDAKOVANÉ]; sprítomniť minulý (rok 2002) i terajší pomer svedka [REDAKOVANÉ] vo vzťahu k polícii, resp. Ministerstvu vnútra Slovenskej republiky a na podklade toho zistiť, či nemal s nimi nadštandardné interakcie, keď áno, aké; pripojiť kompletný trestný spis týkajúci sa [REDAKOVANÉ], syna svedka [REDAKOVANÉ], v ktorom mal pôvodne rozhodovať obvinený a oznámiť jeho obsah vrátane právoplatného rozsudku na účely zistenia a ozrejmenia motivácie konania svedka [REDAKOVANÉ]; reagovať na relevantné skutočnosti, ktoré vyjdú najavo na hlavnom pojednávaní; dôsledne aplikovať zásadu *in dubio pro reo*; nemožno opomenúť v prípade potreby ani aktuálnu judikatúru EŠP súvisiacu s dĺžkou trestného konania (ďalej len „obsah kasačnej viazanosti“).

51. Dôsledne komparujúc dôvody oboch dovolaní sťažovateľa, teda dovolania predchádzajúceho vydaniu napadnutého uznesenia a skoršieho dovolania predchádzajúceho vydaniu zmieneného kasačného rozhodnutia najvyššieho súdu v totožnej trestnej veci, je podľa ústavného súdu potrebné prisvedčiť záver najvyššieho súdu v napadnutom uznesení, že „*dovolací súd už raz obsahovo identické námietky obvineného neuznal, a tento záver nie je možné preklenúť ani podaním ďalšieho v poradí druhého dovolania.*“. Tento názor v celom rozsahu zodpovedá obsahu sťažovateľom označenej judikatúry najvyššieho súdu publikovanej v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 45/2017 – bodom I, ktorej zmyslom je zabrániť stavu právnej neistoty spočívajúcej v možnosti dovolacieho súdu uvádzať v rámci viacerých po sebe nasledujúcich dovolacích konaniach v totožnej trestnej veci odlišné právne názory. Nemožno opomenúť skutočnosť, že citovaná judikatúra najvyššieho súdu publikovaná pod č. 45/2017 – bodom I je obsahovo a vecne doplnená, resp. spresnená obsahom nadväzujúceho bodu II totožného rozhodnutia najvyššieho súdu. V intenciách ich znenia bol potrebný rozsah opätovného prerokovania veci v novom konaní sťažovateľa determinovaný práve obsahom už uvedenej kasačnej viazanosti.

52. Po vykonaní nového konania (v ktorom boli súdy nižších stupňov viazané skorším právnym názorom najvyššieho súdu vysloveným v jeho kasačnom rozsudku) mal najvyšší súd v druhom dovolacom konaní v totožnej trestnej veci svoj dovolací prieskum zúžený tým, že podľa stanoviska trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu č. k. Tpj 41/2021 zo 16. júna 2021 bol povinný sa vysporiadať len s takými námietkami, ktoré neboli predmetom predchádzajúceho dovolacieho konania (tzn. vyvstali po vykonaní nového konania), resp. s tými námietkami, s ktorými sa dovolací súd v skoršom rozhodnutí nevysporiadal pre ich marginálnosť (porušenie zákona konštatoval z dôvodu opodstatnenosti inej dovolacej námietky).

53. V týchto súvislostiach je potrebné pripomenúť, že najvyšší súd dovolacie námietky sťažovateľa v odôvodnení napadnutého uznesenia neignoroval, venoval im náležitú pozornosť, avšak v kontexte svojej ustálenej judikatúry sťažovateľovi podrobne vysvetlil, z akých dôvodov sa nemohol časťou dovolacích námietok ani len zaoberať, keďže dovolací súd nemôže preskúmavať zákonnosť a odôvodnenosť svojho skoršieho rozhodnutia. Podstatný argument svedčiaci v prospech správnosti,

a tým aj ústavnej udržateľnosti vysporiadania sa najvyššieho súdu s dovolacími námietkami sťažovateľa spočíva v tom, že v prvom rozhodnutí o dovolaní najvyšší súd nevyslovil porušenie zákona v časti začatia trestného stíhania [§ 160 ods. 1 zákona č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdnom (trestný poriadok) účinného do 31. decembra 2005]. Okolnosť nezákonného začatia trestného stíhania pritom sťažovateľ namietal už v prvom dovolaní a od tohto predpokladu sťažovateľ odôvodňuje majoritnú časť svojich námietok aj v druhom dovolaní. Práve preto sa najvyšší súd v napadnutom uznesení skutočne nemohol bližšie zaoberať zákonnosťou začatia trestného stíhania a z nej vyplývajúcou doktrínou plodov z otráveného stromu, ako ani inými námietkami, na ktoré sťažovateľ dostal explicitnú (negatívnu) odpoveď už v rámci prvého dovolacieho konania. V intenciách uvedeného nevykazuje napadnuté uznesenie žiadne znaky arbitrárnosti, a tým aj ústavnej neudržateľnosti.

54. V úplnom závere prieskumu ústavnému súdu ostávalo už len identifikovať, či obsah kasačnej viazanosti bol zo strany nižších súdov v novom konaní dodržaný, a v uvedenom kontexte najmä identifikovať, či niektoré z dovolacích námietok uplatnených v druhom dovolacom konaní nevznikli práve na podklade nerešpektovania obsahu kasačnej viazanosti v novom konaní. Dôslednou analýzou odôvodnenia napadnutého uznesenia ústavný súd dospel k záveru, že najvyšší súd sa priliehavo vysporiadal aj s touto skutočnosťou, keď poukázal na konkrétne časti rozsudku špecializovaného súdu, v ktorých sa v novom konaní s obsahom kasačnej viazanosti vysporiadal adekvátne a navyše dostatočne preskúmateľne. Na tento účel si ústavný súd vyžiadal od špecializovaného súdu rovnopis jeho rozsudku. Ústavný súd nad rámec odôvodnenia najvyššieho súdu v napadnutom uznesení konštatuje, že špecializovaný súd sa s obsahom kasačnej viazanosti priliehavo vysporiadal nielen na s. 95 svojho rozhodnutia, ale v omnoho širšom rozsahu, a to konkrétne v rozmedzí s. 91 až 96 odôvodnenia rozsudku vydaného v novom konaní, kde po identifikácii nezákonne získaných dôkazov v plnom súlade s obsahom § 2 ods. 12 Trestného poriadku abstrahoval výlučne zákonne získané a vykonané dôkazy, ktoré dôsledne vyhodnotil nielen jednotlivo, ale tiež vo vzájomných súvislostiach (odôvodnenie uvedené na s. 96 a nasl. rozsudku špecializovaného súdu).

55. Rekapitulujúc dôvody formulované v tomto náleze, dospel ústavný súd k záveru, že sťažovateľom namietaným postupom a napadnutým uznesením najvyššieho súdu nedošlo k porušeniu ním označených základných práv vyplývajúcich z ústavy a práv vyplývajúcich z dohovoru v ich materiálnom zmysle. V načrtnutých súvislostiach ústavný súd uzatvára, že najvyšší súd pred vydaním namietaného rozhodnutia dodržal všetky procesné normy upravujúce priebeh rozhodovania o dovolaní, pričom, aplikujúc svoju ustálenú judikatúru, dovolacie námietky sťažovateľa vyhodnotil a napadnuté uznesenie odôvodnil nielen preskúmateľne, ale tiež v súlade s ústavnoprávnou udržateľnosťou interpretácie a následnej aplikácie príslušných trestno-procesných noriem, a preto ústavnej sťažnosti sťažovateľa nebolo možné vyhovieť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. júna 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu